

PROPRIETAR-DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de
publicații al Trib. Târnava-Mică
sub Nr. 2-1938.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foaie bisericească — Apare în fiecare Sâmbătă

Vivant sequentes!

(+). Toate semnele vremilor mai nouă arată cu evidență covârșitoare realitatea de care neapărat trebuie să se țină seama: Românil uniți, dacă-i vorba de propășirea Bisericii lor, cu tot ce înseamnă acest cuvânt, n'au alt razim decât pe Dumnezeu și pe ei înșiși. Acesta-i adevărul de care caută să se lase pătrunși tot mai mult atât păstorii cât și păstoriții lor. Și să porcedă în consecință. Fiindcă, după cum atât de cuminte susține un adagiu străbun: *Theoria sine praxi, sicut rota sine axi*. Și cet carl rămân la vorbe frumos sunătoare și la însuflețiri ce trec repede și fără urmă, orice vor fi, numai ceea ce lipsește acum, nu sunt. Iar atunci cui îi sunt de folos și cine să se bucure de ei? Căror nevol li-se poate face față cu oameni cari nu înțeleg să treacă dela vorba la faptă, plătindu-se de toate îndatoririle cu un entuziasm și lefiin și efemer?

Și câte nu sunt nevoile cărora nesmintt lebeve să le facem față, orice jertfe de nervi și — de bani, ar reclama! Lăsând altele la o parte, ce lipsă arzătoare avem de o preoțime nouă, formată în seminarii ținute în cele mai moderne condiții sub toate raporturile: materiale, igienice, de bibliotecă, și altele multe; de o preoțime tânără, numeroasă, care să ocupe cu vrednicie posturile de veghe și de luptă ce stau și rămân, în număr tot mai mare, fără omul lui Dumnezeu care le trebuie. Spre aceasta însă e nevoie și de bani. De jertfa bănească a celor buni, puterile proprii ale seminarului fiind nelindestulitoare, odată ce bunurilor sale i-s'a aplicat tratamentul cunoscut. Cel cari trebuie să înțeleagă, cel dintâu acest lucru și să premeargă cu pilda dărnicietii caută să fie slujitorii altarelor. Cum s'a sugerat și prin coloanele acestei gazete. Și cum avem și bucuria să putem face cunoscut că scrisul nostru n'a fost înzadar, căci s'a aflat o venerabilă slugă a Domnului, încadrunită în slujba jertfelnicului Legii celei noue, care dă dovadă că știe să fie la înălțimea vremii. Am numit pe cineva din clerul arhidiecezan care luna aceasta a trimis Ordinariatul blăjan adresa mult grăitoare:

Cu profundă venerațiune aduc la înalta cunoștință a Preaveneratului Ordinariat Arhiepiscopesc, că sunt aplicat a acoperi cheltuielile de întreținere ale unui tânăr levit dela Seminarul teologic din Blaj, începând cu anul I și până la terminarea studiilor academice, vreme de 4 ani. Și anume a unui teolog destinat pentru Secuime și în deosebi pentru tractul Gheorgheni. — Taxele se vor subtrage din salariul meu dela Stat, începând cu luna Septembrie 1939, lunar câte 1000 lei. — N.; la 7 August 1939. (Localitatea sigiliului și semnătura).

Face acest gest impunător o persoană particulară: Un preot el singur. (În Blaj știm de cinci înși carl s'au legatut să facă fiecare acelaș lucru). Și ne întrebăm — de ce n'ar putea să tacă la fel câte un protopoplat întreg? De necrezut să nu fie în stare doudzeci și mai

Mai multă modestie

Ceva în legătură cu o meteahnă ce a cășunat și cășunează mult rău
de pr. M. Socaciu

Așa de bine șade omului modestia, chiar și atunci când calitățile excepționale fac din el obiectul admirației generale. De aceea, oamenii modești sunt iubiți de toți; sunt stimați și prețuți. În preajma lor te simți ca în familie; conversația se leagă ușor și discuția nu degenează niciodată în apostrofe vehemente.

De altă parte, cât de nesuferit e omul, care cu fiecare prilej își etalează meritele, cu fiecare ocazie pretinde ca aceste merite să-i fie recunoscute, apreciate și — asta mai ales — răsplătite. Și când nu li-se recunosc aceste merite, sau sunt trecute cu vederea, îndată își arată nemulțumirea și discută cu patimă, cu oricine, pretinsa nedreptate ce li-s'a făcut.

Cu mult mai rău șade această lipsă de modestie unui slujitor al altarului, care e chemat să propovăduiască această virtute și altora. El, care neostenit trebuie să fie pe urmele lui Isus, nici când nu-i îngăduit să fie lipsit de modestie. Știm doar că Isus chiar când făcea minuni, în fața cărora mintea omenească se opria plină de admirație, căuta necontenit să împiedece vestea acestor fapte divine. Așa, de ex., după înmulțirea pâinilor, când mulțimea îl aclama și-l vrea împărat, El s'a retras, nevoind să primească ovațiile și propunerile lor.

Așa trebuie să fie preotul de azi și de mâine și de totdeauna. Nu se prea întâmplă însă așa. Unii frați — mai ales dintre cei mai tineri — uită că această floare a modestiei li-se potrivește atât de bine și lor. — Da, cunoaștem semnele vremii, știm că azi trăim momente istorice de profunde prefaceri sociale și politice și că tineretul este cemat să-și dea contribuția lui de muncă viguroasă și că însași stăpânirea îi acordă o atenție deosebită. Doar pretutindeni se vorbește despre întinerirea cadrelor, de infuziunea tinereții, a energiei, în toate domeniile vieții de stat. Aproape că nici nu se poate să fii tânăr și să nu te simți mândru de importanța mare ce ți-se atribue și de sollicitudinea excepțională ce se arată tineretului pretutindenea.

Dar, dacă această atenție li-se arată tineretului,

mulți împreună, de ceea ce sunt capabili singuratit. A susținea contrariul e pură insultă.

E la mintea oricui că problema aceasta e dintre cele mai însemnate tocmai acum când atâtea ne sunt posturile bisericești fără strajă și când atâtea primejdii ne pândesc credincioșii din toate părțile. Și când — repetăm acet cuvânt — afară de Dumnezeu și de jertfelnicia noastră nu putem avea nădejde în nime.

retului, cu nimic nu este îndreptățit tinărul preot la lipsa de modestie. El trebuie să rămână acelaș apostol, care muncește în taină, care nu așteaptă recompense pentru râvna pastorală ce o depune. De aceea te impresionează atât de neplăcut când auzi pe cineva că el este nedreptățit de superiori, căci e de un an și ceva într'o parohie săracă (auziți: de un an și ceva) și că... chiar în această sărăcie el a muncit grozav de mult. Când s'a așezat dânsul în parohie nu era nimic și din acest nimic, el a făcut minune. Și caută să arate tuturor nepriceperea celor mari, cari nu știu să aprecieze munca lui atât de formidabilă. Critică pe bătrâni, cari, chipurile, dețin parohii bune și nu fac nici o ispravă: nu catehizează, nu predică, nu se interesează de soarta popoului, ci trăiesc într'un „dolce farniente“, iar el muncește de se spetește, predică cu vreme și fără vreme, adună oameni, face cu ei societăți și parasocități, îi împintea la muncă și, într'un an și ceva, a reușit să miște parohia din toate încheeturile ei. Și dacă în acest timp nu s'a grăbit „ochiul vladicului“ să-i propună pentru promovare, atunci tună și fulgeră, către cine-l ascultă: nu mai este dreptate, și el simte descurajarea cum îl pândeste, din cauza neatenției jignitoare și nedreptăți a superiorității. Întâmplător, dacă tinărul frate mai posedă în sertar și o diplomă de licență, amărăciunea și nemulțumirea se vădesc și mai tare. Căci — de ce n'am spune-o — cel mai mulți dintre licențați nu visează decât să fie — dacă nu profesori — cel puțin parohi la orașe sau parohii de rangul întâi, uitând că o diplomă, câștigată chiar cu laude mari, nu te face numai decât un om activ pe teren, unde problemele sunt mai variate, mai multiple și mai grele ca cele ce pot fi „tocite“ din cărți și recitate norocos.

Imbulzeala aceasta a tineretului spre parohii bune, spre orașe și situații comode, nu e un semu bun. Cine fugă de muncă și de parohiile sărace și mai ferite de civilizație, cari într'adevăr au nevoie de un păstor sufletesc tânăr și însuflețit, la acela chemarea preoțească e dubioasă. Să stăm strîmb și să judecăm drept: stal un an, doi, sau trei într'o parohie, repari niște case sau niște cotețe ori găinare, și îndată aștepți înaintare? Ce să mai spună alții, cari de zece de ani muncesc cu râvnă și rod în parohii mici și sărace, prin munși sau prin Secuime, ori prin Vechiul Regat, mai nou prin Cadrilater, și totuși își duc greutatea vieții cu resemnare? Nu zice nimeni să rămâi o vleață întreagă într'o parohie săracă, să înduri mizerie; nu. Dar trebuie să li-să șoptească fiecărui preot: fi mai modest, cere ce ți-se potrivește

și atunci, când într'adevăr ai făcut ceva, nu avea grije, căci cei mari te vor avea în vedere și nu vei rămânea nerăsplătit.

Și chiar de ai rămânea fără să ți-se deie atențiunea cuvenită, din partea celor mari, vei avea răsplătă dela Dumnezeu. Noi pentru El trebuie să muncim, Lui trebuie să-i aducem laudă și El ne va însemna munca noastră în Cartea Vieții. — Ori doară plângăreții și incriminatorii văd cu totul prin altă prismă preoția și pastorația? Ar fi foarte de dorit să-și des-tăinule și vederile lor în ce privește suprafi-rescul, de câte ori se tânguie pe toate podobliile și pe toate gamele pentru „osteneala“ lor nerăsplătită numai decât și după pofta inimii. — Atunci, mai mult decât probabil, s'ar face lumină deplină și în taințele din cari pleacă atâtea lamentări al căror tâlc altfel scapă ascultătorului străin într'ale psihologiei năimiiilor acri și gălăgioși.

Ca preot la sate și păstor sufletească mo-lestat de vâlcăreli de natura celor menționate, socot că așternând pe hârtie cele de mai sus, n'am fixat numai credințe de ale mele ci și de ale altor frați în Domnul, mai bătrini și — mai tineri. Cu și fără licență.

Bucurii sufletești Luna Mariei — la noi răsăriteni luna lui August — cu postul premergător Adormirii Maicii Sfinte și cu întrop-tirea ce-i urmează e cât se poate de potrivită să aducă deosebite bucurii sufletești credincioșilor, fie pe calea misiunilor popoarele, fie prin pelerinaje, ori în alte forme ce va afla de bune evlavii luminată.

1. În ce privește *misiunile*, după informa-țiile ce avem până acum, în zilele de 3—9 Au-gust, pâr. Ioan Turdeanu, arhidiaconul Jiboului, s'a ostent săvârșind opera misionarului în pa-rohia Gârdați (eparhia Maramureșului) unde păstorește pâr. Emanoil Chira. Roadele au fost dintre cele mai îmbucurătoare: s'au mărturisit și cuminecat peste 1600 credincioși. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor și preoții: Vasile Merlaș, Simion Pop și parohul local.

Cu prilejul acestor sfinte misiuni, de praznicul Schimbării la față, s'a sfințit și steagul „Reu-niuni Marlane“ cumpărat din darurile membrilor cu 5400 Lei — sf. Liturghie în această zi s'a slujit afară, nemai încăpând în biserică lumea din localitate și din satele învecinate — iar la sfârșit, în amintirea acestor neuitate băi sufletești, s'a făcut sfințirea Crucii misionare și s'a dat binecuvântarea papală.

2. În zilele de 12-15 August, cari au cul-minat în sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, în Arhiedeceză avem știre că s'au ținut misiuni populare în mai multe locuri. La Cerghizel cuvântul Domnului l-a vestit pâr. Dumitru Neda, profesor de teologie în Blaj. A luat parte la ele foarte multă lume nu numai din această parohie păstorită de pâr. Bazil Șlăra ci și din satele din apropiere. S'au împărtășit la Cerghizel cam 250 de persoane, iar alții la bi-sericile din satele de unde erau cei ce se mărturisiseră la Cerghizel. La ascultarea spoveda-niilor, în afară de preotul local, a dat ajutor, cam o oră și ceva, pâr. Tufan din Niraștau (acum Ungheii), singurul care a venit dintre cei chemați.

3. Tot atunci s'au ținut misiuni sfinte și la *Comandău* (jud. Trei Scaune), pentru muncitorii întreprinderii forestiere „Ardeleana“, în creerii Carpaților. Nu se poate descrie bucuria credincioșilor noștri, de a fi putut avea, pentru întâia dată, în mijlocul lor pe un trimis al Blajului. Cuvântările pâr. canonic Dr. Vasile Aftenie, președ. Reun. de Misiuni, le-au ascultat cu mic, cu mare. Cu toate că mulți lucrează în munți și o parte au fost concentrați, totuși s'au apropiat de sf. Taine mai bine de 50%. Pâr. Iuliu Aron, preotul locului, poate fi mulțumit de reușita acestor deprinderi sufletești. Au dat concurs prin ajutorarea la spovedit preoții Gheorghe Gherghel din Po-lan și Victor Anghel din Feldioara.

4. Bine și din vreme pregătite de pâr. Vasile Ersen, preotul local, sfintele misiuni din *Cosma*, conduse de pâr. Dr. Leon Sârbu, duhovnicul Seminarului Teologic din Blaj au

reușit admirabil. S'au mărturisit și cuminecat 924 de credincioși. La ascultarea spovedaniilor au dat ajutor preoții Oct. Gherman, C. Mateiu. Gavril Covăsan, Aug. Giurgiu, Simeon Chibulcuteanu, T. Crișan, V. Demian, Teofil Tătar, Aug. Chifor și preotul local. S'a făcut și o impresionantă procesiune la monumentul eroilor, unde s'a săvârșit o sfântă slujbă pentru morți. În decursul misiunilor a cuvântat și pâr. Dionisie Decei din Teaca, protopopul dis-trictual. — Preamărit fie Domnul pentru roadele bogate ale acestor zile binecuvântate!

Să urmărim un scop măreț!

— Care să fie: întărirea Agrului —

— Dela marea Unire încoace —, de douăzeci ani —, noi Românii uniți nu am fost înțeleși de către potențaii zilei. Dela început ni-s'a jurat moarte și, s'a făcut ce s'a putut, ca această strivire a noastră, atât de străină spiri-tului creștinesc, să poată fi realizată. S'a încercat chiar și prin legiferări să ni-se strice rândurile și, din feiul cum suntem tratați, putem constata, că nici până în ziua de azi nu suntem înțeleși. — Oare nu avem și azi atâtea doleanțe îndreptățite, a căror sanare înzadar o așteptăm? O privire numai asupra *moștunel* votate în congresul *Agru-lui dela Copalnic-Mandștur*, și ne vom convinge, că acelea în loc să scadă, se înmulțesc.

Cauza acestui fenomen jignitor pentru noi și primejdios pentru întreg neamul românesc se găsește în spiritul ortodoxismului care nu-mai așa înțelege să fie și el „militant“.

Se încearcă pe întreaga linie falsificarea Unirii noastre cu Roma străbună. Intemeietorii Unirii sunt prezentați într'o lumină nefavorabilă, tendențioasă. Figurile proeminente ale ei de ex. Atanasie Anghel, e arătat ca un criminal față de neam; Micu-Klein ca o personalitate nelu-semnată, departe de a fi un luptător și pre-cursor al evenimentelor de covârșitoare im-portanță în viața poporului român. Savanji,

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Inchiziția orientală

de Pr. Dr. Ioan Stanciu

Dr. Ioan Stanciu-Neunitul, dela Sibiu, în a sa „Lege strămoșească“ (ed. Sibiu 1938 la pag. 48) zice: „Ce să mai spunem despre abuzurile cu inchizițiile, cu arderile pe rug a miilor de nevinovați, cari toate au făcut să plângă o Europă întreagă — toate isvorâte din o îngâmfare fără margini a papilor, secundată de imense bogății lumești“.

Așa înțelepciune în afirmații și dovezi ca la omonimul sibiian mai rar poți afla. Deaceea poate fi mândru. Ce legătură însă ar putea avea inchiziția cu îngâmfare și cu bogățiile, numai D-sa poate înțelege. De aceea merită un răspuns și referitor la inchiziție. Dar numai pe scurt. Și anume ceva despre *inchiziția din Orient*, unde își și are originea, căci primii eretici în Orient au fost. Și e știut că inchiziția e în foarte strânsă legătură cu erezia. — Cel puțin în Apus.

Înainte de edictul dela Milan, din 313, prin care se dă libertate creștinismului, ereticii au fost combătuți numai cu cuvântul și cu scrisul. Dar după anul 313 statul ajută Biserica să reprime pe eretici, pentru două motive: a) ereziile produceau turburări și în stat, nu numai în Biserică; b) „e mai mare crimă a ofensa maiestatea divină, decât pe cea lumească“ (vezi *Cod. Inst. I. 5*).

La 325 Conciliul ecumenic dela Nicea a examinat pe *Arie* și pe aderenții lui și, cărțile

lui *Arie* le-a condamnat la foc. Împăratul Constantin (306-337) a aplicat sentința Conciliului, exilând pe *Arie*, pe *Teona de Marmarica* și pe *Secundus din Ptolemaida* în Iliric, iar pe *Eusebiu de Nicomidia* și *Teognis de Nicea* în Galia.

— În 332 împăratul Constantin a dat o constituție contra ereticilor: novațiani, valentinieni, marcioniți, paulieni și catatrigeni (vezi *Eusebiu*: viața lui Constantin, c. III). În cap. 64 li îndeamnă să se lase de erezie. În cap. 65 oprește adunările lor. În cap. 66: „*Fîindcă fusese ordonat ca, cărțile ereticilor să fie căutate, se a-restară mai multe persoane ... Episcopii examinară pe unii și pe alții cu toată grija posibilă*“.

— În 381 împăratul Teodosiu I (379-395) a oprit adunările ereticilor.

— În 382 împăratul Teodosiu I a condamnat *la moarte* pe encratiți, sacofori și aquari (vezi *Cod. Teod. XVI, 9*).

— În 389 împăratul Teodosiu I a făcut lege contra arienilor să nu poată moșteni.

— În 395 împăratul Arcadiu (395-408) a întărit legile date de antecesorul său Teodosiu I contra criticilor.

— În 416 împăratul Teodosiu II (408-450) a făcut și el o lege contra ereticilor să nu poată moșteni.

— În 431 același, aplicând sentința Conc. III ecumenic dela Efez, exilează pe ereticul Nestoriu în Thasus (v. *Teofan*: Cronographia, ed. Bonn 1839, v. I. p. 141).

— În 431, în Conciliul III ecumenic dela Efez, au fost condamnați *Massilienii* (euchiziți) întemeiați de călugărul *Adelfos*.

— În 451, conciliul IV ecumenic dela

Calcedon, a depus pe ereticul monofizit *Dioscor* episcopul de Alexandria, și l-a exilat la Gangres unde a murit în 454.

— În 518 împăratul Justin (618-528) a exilat pe episcopul monofizit *Filoxen* de Mabough, care a murit în exil la anul 523.

— În 521 episcopul *Isaia* din Rhodos și episcopul *Alexandru* din Diospoli *au fost omorâți* pentru păcate în contra naturii (vezi *Cronica* lui *Teofan* † 817, la anul 521).

— În 534 împăratul Justinian I (528-565) a condamnat la moarte pe manichei. Tot cu moarte a pedepsit pe ademenitorii la erezie (v. *Cod. Inst. 5,15*). Tot cu moartea a pedepsit sudalma (v. *Novela 77, r*). — Pedepsirea ereticilor de către Justinian se știe dela *Procopiu* de Cesarea, sec. IX, în: *Historia arcana*, ed. Bonn, 1838 p. 73-74 și în *De bellis*, ed. Bonn, 1833 p. 336 și 447).

— În 685 împăratul Constantin IV Pogornatul (668-685) a poruncit să fie ucis manicheul *Silvan* (Constantin de Mananalini), cum scrie și *Eusebiu Popovici*, în *Ist. bis. Buc. 1926 v. II p. 340*.

— În 690 împăratul Justinian II (685-695 și 705-711) a poruncit să fie arși pe rug paulicienii, între cari a fost și șeful lor *Simeon* (v. *Eusebiu Popovici*, *Ist. bis.*, ed. București 1926 p. 340).

— În 812 *patriarhul Constantinopolului Nicefor* (806-815) a condamnat la moarte pe pauliceni și atingani, care sentință a executat-o împăratul *Mihail I*, (vezi *Cronica lui Teofan* † 817, ed. Bonn, 1839 v. I. p. 771).

— În timpul împăratului *Leon V Armeanul* (813-820) *inchizitori* contra paulicianilor au fost:

...erați și ziaristi nu odată ne tratează în mod neprietenos. Manualele de școală ceacă coboare însemnătatea Bisericii noastre în istoria și literatura neamului cu scopul vădit: a fim scoși din inima tineretului școlar, a școlilor conducători ai țării.

Suntem bănuți și invinuiți. Dacă ne apărim, ni se ia în nume de rău. Vina neînțelegerilor o purtăm totdeauna noi, precum tot suntem acela, cari provocăm, pentru că doar suntem cei mari și cei tari.

Iși vor ajunge scopul cei ce ne fac nouă este mizerii? — Niciodată!

Am dori să fim înțeleși că lumina în care dem noi chestiunea Unirii noastre cu Roma, nu e cu totul alta decât prisma prin care ortodoxia privește această chestiune.

Pentru noi Unirea cu Roma nu este un sentiment întâmplător, ci este un act al Profeției. A fi catolic sau ortodox pentru noi este o chestiune de disciplină bisericească, un drept bisericesc, ci este un act dogmatic. Pădărea de Roma pentru noi este o lăpădare de Biserica întemeiată de Hristos pe S. Petru; o lăpădare de credința cea adevărată, toate urmările ei dezastruoase pentru suflet.

Și crezul acesta nu este numai al nostru, celor peste 1.500.000 de Români uniți de noi, ci și a străbunilor noștri creștini din curile dinainte de schisma foflană. Demn, românesc și creștinesc lucru ar fi, să nu-și înăță ochii nimeni în fața adevărului istoric, să arată că principalul nostru apostol e S. Nichita. — un exponent al Romei papale și tot misionarii romani au fost acela, cari dus la bun sfârșit deplina noastră încreștinerie. Actul Unirii noastre cu Roma este deci pentru noi un act de reintegrare în drepturile noastre istorice, de cari ne-a privat secolele slăvonișmul și grecismul.

Nu avem deci nimic de regretat că ne-am unit cu Roma. Am făcut un pas spre lumină și spre progres. Am adus lumina Apusului și latinității noastre în bezna slavonișmului și grecismului ucigător. Și de atunci până în ziua de azi ne-am luat partea în prima linie a lupta crâncenă pentru apărarea drepturilor

poporului român și am pregătit, ca nimeni altul, unirea într'o singură țară puternică a tuturor Românilor. — Dar toate aceste adevăruri le cunosc prea bine și cei ce nu vreau să înțeleagă.

Dece dar atunci tratamentul mașter și neprietenos, de care suntem împărtașiți? Răspunsul nu este atât de greu:

Pentru că avem comorile noastre neprețuite: un număr impresionant de credincioși, intelectuali, țărani și muncitori. Avem o istorie înălțătoare a Bisericii noastre, un trecut glorios — istoria neamului. — Bunuri invidiate, cari toate ne pot fi furate într'o bună zi, dacă nu ne vom îngriji de ele.

Ca aceasta să nu se întâmple, noi să urmărim un singur scop: Toți cari suntem fii ai Romei străbune și grupați în jurul Blajului istoric dela închinarea Târnavelor, să fim un singur gând, o singură inimă. Apărarea noastră să nu o așteptăm dela alții, bine știind că nu poate veni decât numai dela noi.

Un glas puternic al conștiinței și necesitatea momentului — am fost atacați și atunci — au dat naștere Agru-lui nostru.

Nu suntem tratați egal, nu suntem văzuți cu ochi buni. De aceea pentru noi Români uniți Acțiunea Catolică este o chestiune de primordială însemnătate. Agru-l trebuie să devină activ, plin de viață și elan. Trebuie să facem din el o formidabilă asociație a celor mai bine de 1.500.000 de uniți, între ale cărui ziduri puternice să ne putem așeza toate comorile noastre bisericești și naționale.

Acum e timpul suprem.

Să îndrumăm, să canalizăm energiile și ambițiile sănătoase ale mirenilor și a bisericantilor noștri în alvia largă, încăpătoare, a Agru-lui.

Nu putem face politică? Ne vom regăsi cu toții în Acțiunea Catolică, intelectuali, țărani și muncitori, și ne vom uni frățește cei ce eventual am fost desbinați. Și dacă am servit până acum interese personale sau ambiții cu neputință de a fi satisfăcute, de acum înainte vom servi, fiecare la locul său, interesele bisericii și ale lui Hristos-Regele.

Poate fi un scop mai înălțător pentru un catolic practicant? — Deci încă odată: Să urmăm un scop, măref: *Întărirea Agru-lui* printr'o muncă constructivă între zidurile lui.

Felician M. Soran

Datorințe mereu uitate. Săptămâna trecută Blajul a fost cercetat de d. Dr. Coriolan Băran, subsecretar de stat la Interne. Inaltul demnitar de stat a fost pus în curent, la fața locului, cu atâtea din necesitățile de ordin edilitar și sanitar ale acestui centru școlar cu peste 2500 elevi și eleve, care însă, între altele, n'are o conductă de apă, n'are o baie publică, n'are un drum de dal Doamne prin Blaj-sat până la gară și n'are atâtea și atâtea din celea ce i-ar fi neapărat de lipsă, deși i-s'au tot făgăduit, ca să fie uitate. — Să fie tot așa și cu nădejdlle lăsate de recenta vizită ministerială? Rămâne să se vadă. Noi, la acest loc, reținem câteva din rândurile scrise în *Curentul* (No. 4136, de Joi, 17 August 1939) de d. Isala Tolan, ziaristul cunoscut și apreciat:

„Se cuvine să înregistrăm acest început, în nădejdea că s'a produs și față de Blaj schimbarea de mentalitate care revoluționează astăzi fața României. Sunt acolo datorii de împlinit, cari ajunseseră la scadență încă din ziua mare a Unirii, pe care în mare măsură Blajul ni-a dat-o, prin redeşeptătorii săi cari au ținut trează flacăra conștiinței românești pe platurile Ardealului, prin apostolii lui descălecați peste Carpați, unde au făcut din școala românească poate cea mai apostolicească școală din lume. În coloanele noastre s'a vorbit adeseori despre obligațiile acestea, despre lipsurile rămase mereu neîmplinite ale bietului Blaj. Sunt lipsuri edilitare, pe cari bugetul sărăcuț al Blajului nu le poate împlini singur. Sunt obligații edilitare, impuse și de datoria de conștiință a neamului întregit față de un leagăn al conștiinței românești, dar impuse și de faptul că anii din urmă i-au dat Blajului un rol însemnat în slujba apărării naționale. Pe urmă — și mai ales — sunt lipsuri cari privesc însuși prestigiul cultural al acestei cetăți de cultură, cum este și-

scopul Toma de Neocesarea și monahul Paradace.

— In 842, sub împărăteasa Teodora (842-856), 1000 (o sută de mii) pauliciani, răstigniții și apătați, înecați și în alte suferințe (v. Teofan: *Continuare*, ed. Bonn, 1838 p. 165 în Ist. împărații Mihail cap. 16 precum și la Cedren, sec. Annales ed. Bonn, 1839 p. 154).

— In 871 împăratul Basiliu I (867-886) a omorât mulți pauliciani (v. Eusebiu Popovici, bis. Buc. 1926 v. II p. 340).

— In 970 împăratul Ioan I Tzimiskes (976-996) a exilat pe pauliciani în Filipopol, Tracia (v. Ana Comnena: *Alexiada*, c. VI, c. 2 și c. XIV cap. 8).

— In 1043, la 40 de zile după ce Mihail Paralarie ajunsese patriarh al Constantinopolei, cântându-și aminte că eunucul Ioan din curtea împăratului ar fi fost vinoavat că l-a denunțat împăratului IV Paflogonianul, (1034-1041) pentru că inspirăția lui (Cerularie) și că din cauza lui ar suferit exilarea, a pus să-l prindă și să-l ducă înainte, i-a ars însuși amândoi ochii cu un fier înșoșit în foc și l-a pus în închisoare unde murit. Deci acest patriarh, autorul schismei din 1044, ucide nu pentru vr'o erezie, ci pentru răsunare. — Oare faptul acesta nu este și el un exemplu de închiziție?

— In 1110-1111, în sinodul din Constantinopol, sub patriarhul Nicolae III (1084-1111), pentru că întreg clerul a adus 14 anatematisme împotriva bogomililor, a fost condamnat la moarte bogomililor, medicul Basiliu, iar împăratul Alexius I Comnenul (1081-1118), a executat sen-

(vezi Ana Comnena: *Alexiada*, c. XV cap. 10).

— In c. XV cap. 8-9 citim cum medicul Basiliu, șeful bogomililor, cu 12 aderenti, au fost puși în închisoare, dintre cari mulți au murit acolo¹⁾

— In 1140, luna Mai, în sinodul din Constantinopol, sub patriarhul Leon Stiplot (1134-1143) au fost condamnate scrierile bogomilului Constantin Chrysomalas.

— In 1143, August 20, în sinodul din Constantinopol, tot sub patriarhul Leon Stiplot, au fost condamnați episcopii bogomili din Tyana, Sasimos și Balbisa.

— In sinodul din Constantinopol din 1144, sub patriarhul Mihail II (1143-1146), călugărul Nifon „de judecata sinodală a fost condamnat” la raderea bărbii și la închisoare, din care a ieșit în 1146 sub patriarhul bogomil Cosma II Attices (1146-1147). Vezi: *Ioan Cinnamos* Hist. bib., II ed. Bonn, 1836 p. 64-66.

— In sinodul din Constantinopol, din 1147 Febr. 26, a fost condamnat a doua oară călugărul bogomil Nifon de toți membrii sinodului. Atunci împăratul Emanuil I Comnenul (1143-1180), care era de față, a întrebat pe patriarhul Cosma ce părere are despre Nifon. Patriarhul l-a apărut. Atunci tot sinodul a declarat depus și pe pa-

¹⁾ Dela bogomili au rămas și la Români până azi mai multe practici superstițioase: frica de numărul 13, vrăjitoria cu funia clopotului, descântecule etc. Ei au învățat poporul să creadă că nu e bine să te întâlnești cu preotul și, în loc de a-l cere binecuvântarea, să scuipi în fața lui sau după el, să arunci cu un pai sau cu o piatră după el, să-l tai calea trecându-i prin față, să faci cruce cu piciorul, să faci trei pași înapoi, să te ții cu mâna de ceva: nasture, lemn fier, haină etc. *Butimiu Ziaabev* îi combate în „Panoplia dogmatică”.

triarhul Cosma pentru eroarea bogomilismului (vezi I. Cinnamos, Hist. bib., II ed. Bonn, 1836 p. 64-66).

— In 1342 în două sinoade din Constantinopol, sub patriarhul Ioan XIV Calecas (1334-1347) au fost condamnate scrierile ereticului Grigore Palamas, cari au fost arse, iar el a fost pus la închisoare.

— In 1344, Nov. 4, în sinodul din Constantinopol, iarăși sub patriarhul Ioan XIV Calecas, ereticul Grigore Palamas a fost excomunicat, care sentință a subscris-o și patriarhul Antiochiei Ignatius în Constantinopol.

— In 1347, în sinodul din Constantinopol, sub același patriarh Ioan XIV Calecas, s'a reinvoit aceeași sentință contra ereticului Grigore Palamas.

— In 1351, în sinodul palamitic, 27 Mai—9 Iunie, sub patriarhul palamitic Calist (1349-1354), a fost aprobat palamismul și impus și celorlalți patriarhi orientali, iar antipalamiti au fost condamnați și depuși, aruncați în închisori și lipsiți chiar și de înmormântarea bisericească¹⁾.

¹⁾ Biserica rusească, prin mitropolitul ei de Kiev, a refuzat tomosurile palamitice trimise de patriarhul Calist, dar apoi și-a schimbat părerea, le-a primit și a pus și pe ereticul Grigore Palamas între sfinții ei. Din istoria palamismului, care a frământat biserica orientală în sec. XIV, prin conciliile așa zise ecumenice pro et contra palamismului, sub patriarhi palamitici și antipalamitici, excomunicându-se reciproc, se vede clar lipsa prerogativei infalibilității în biserica lor. Teologii orientali încă văd aceasta și se scapă cu un singur subterfugiu, și anume: că numai primele șapte sinoade sunt infalibile. Se înțelege de ce. Acelea au avut cap pe urmașul sfântului Petru căruia i-a zis Domnul să întărească pe frații săi în credință.

tuția bibliotecii centrale, situația muzeului Blajului.

Se știe, îndeobște, că biblioteca de acolo, care nu e numai a Blajului, pentru că păstrează comori unice care fac parte din patrimoniul culturii românești, a rămas dealungul anilor de după Unire fără atâta ajutor măcar de stat, ca să-și poată pune colecțiile la adăpost de vremuri incendiu, ca să-și poată încălzi încăperile spre a putea fi consultată în zilele de iarnă, ș. a. m. d. Cât despre îmbogățirea ei cu operele apărute după Unire, aceasta a rămas un deziderat la care biblioteca istorică a Blajului nici că se putea gândi. Muzeul, așisderea, a stat la Biblioteca Centrală până acum, și abia în anul acesta s'a putut muta într-o casă cu destinație specială, ca să poată fi la îndemâna cercetătorilor. Și această realizare însă este numai a Blajului — în primul rând a jertfitorului său mitropolit I. P. S. Sa Alexandru și a zelosului până la jertfira de sine inspector școlar și cercetător istoric d. Ștefan Manciu, — căci statul n'a dat nici aci nici o fărâmă de ajutor.

Dar câte altele, nu s'ar mai impune arătate cu acest prilej! Obligațiile ce le avem față de acest leagăn al conștiinței românești, sunt din toate domeniile. De aceea nădăjdăm că, după atenția din zilele acestea a ministrului comunicațiilor, după inspecția de acum a d-lui ministru dr. Coriolan Băran, vor da pe la Blaj și alții.

Și mai știi? — adaugem noi — poate că autoritățile locale, cunoscând toate câte ma ilipse vor spune, acolo unde trebuie, mai fără șfeala, ce n'are aci nici un rost, și mai apăsător, cari sunt doleanțele ctitoriei lui Inochentie Micu, iar cel dela putere vor înțelege că vremea este să aibă și dânșii pentru această citadelă a culturii române ceva mai pozitiv și mai demn decât vorbe frumoase. — Cel puțin așa nădăjdăm că va fi.

„Ceeace este românesc nu se poate da!” De Adormirea Preacuratei, care-i și ziua marinei noastre, s'au desfășurat la **Constanța** grandioase serbări navale cu Maj. Sa Regele și Marele Voevod Mihail în frunte. Cuvântărilor rostite cu acest prilej Suveranul le-a răspuns cu un discurs ce a electricizat mulțimile prezente, a entuziasmat țara și a făcut ocolul globului, trezind ecouri pretutindena și sece-

— In 1487 **arhiepiscopul de Novgorod, Genadiu**, a rugat pe țarul Ivan III (1462-1505) să aplice pedeapsa focului sau a spânzurătorii față de iudaizanti (sabatiști). Ceeace s'a și făcut.

— In 1574 a fost **ars de viu** pentru un mare păcat **episcopul Gheorghe de Roman** (vezi: **Cronica lui Grigore Ureche**, ed. Paris 1878 pag. 487 și ed. Craiova 1934 p. 154).

— In 1714 **călugărița Olimpiada** dela mânăstirea olteană „Dintr'un lemn” a fost **sidiță de vie într-o chilie**, unde a murit, pentru farmece, iar două femei au fost **spânzurate** (vezi **Cronica țării Românești de Radu Popescu sau Rafail Călugarul**, în Mag. ist. p. Dacia t. IV Buc. 1847 p. 32-33 și **Istoria Țării Românești** scrisă de un anonim în Mag. ist. p. Dacia tom. V Buc 1847 p. 183-184).

— In sec. 19-lea în Armenia paulicianii (ierizii) au fost **excomunicați de patriarh** și ucigași cu fier și foc (vezi **H. Marmier**: Du Danube au Caucase. Paris, 1854, p. 325).

Omonimul sibian ar trebui acum să fie logic cu afirmația sa și deopotrivă să prețuiască pe toți cei notați mai sus executați de inchiziția orientală ca „nevinovați” și pentru cari să fi plăns „o Europă întreagă” și chiar și omonimul să lăcrimeze de jalea și durerea lor

rând elogii în lungul și latul lumii, cum se vede din presa mondială. Lăudând cele trei elemente ale apărării naționale: armata de uscat, marina și aeronautica, și cu gândul la hotarele României jinduite de visători laconi, Suveranul, între altele, a declarat, între altele, sus și tare, ca să fie auzit bine în apropiere și mai în departe, ceea ce urmează:

„Această apărare a granițelor, care trebuie să fie în sufletul fiecărui român, nu numai a acelora cari poartă uniforma militară, o credință de oțel, trebuie să formeze o stâncă de neclintit a tuturor sufletelor românești, că ceea ce este românesc nu se poate da, că ceea ce este românesc se va apăra, și, mai mult decât aceasta, dacă cineva este iubitor de pace, el trebuie să știe că granițele odată brăzdate, nu se pot schimba fără o primejdie de cataclism mondial”. — Toată suflarea românească, dela Nistru până la Tisa, e un gând, o inimă și o voință cu Suveranul său.

Știri mărunte

Bust lui Iacob Mureșanu. Societatea filarmonică „Gh. Dima” din Cluj a hotărât să ridice și măestrului **Iacob Mureșanu** — marea glorie muzicală a Blajului — un bust turnat în bronz, de două ori mărimea naturală. Suma maximă până la care se pot face oferte — amăsurat concursului — este de 120.000 (una sută douăzeci mii) Lei, concurenții având să-și înainteze ofertele și planurile cel mai târziu până la 10 Septembrie c. Comitetul acordă trei premii: 2000—1500—1000 Lei. Cel ce va obține premiul întâiu, va primi și comanda lucrărilor și executarea lor.

Marina română se întărește. Din cele spuse la Constanța, în 15 Aug. c., de d. general Teodorescu, ministrul aerului și marinei, se vede că marina noastră face progrese îmbucurătoare. Numai în ultimul an s'a îmbogățit, adică, cu vasele „Transilvania”, „Basarabia”, nava-școală „Mircea” și punătorul de mine „Amiral Murgescu”. La Galați de prezent se construiesc două submarine: „Spătarul Milescu” și „Mihnea Ciobanu” și nu peste mult vor sosi trei vedete noi și două cargoboturi: „Sulina”, și „Cavarna” — De reținut faptul mult grăitor că în șantierul din țară se lucrează vase în întregime.

Locale Dumineca viitoare, a XIII-a după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Alexandru Oltean dela Administrația Centrală Căpitară.

Pentru podoaba casei Domnului. Familiile **Albini** din Zlatna — Iuliu Albini, tatăl și fiul — sunt cunoscute cu darnice cu bisericile. Asta fără să caute că e vorba de biserică unită ori ortodoxă. Principalul e să fie română. Așa ne scrie (cu data 5 Aug. c.) pâr. **Pantelimon Calancea**, preotul ortodox al parohiei curat ortodoxe **Valea Dosului**, că biserica din numita parohie a primit dela familiile Albini, în trei rânduri, bani cari ating suma de 5000 Lei. Pentru care acte de creștinească generozitate li-se și aduc cuvenitele mulțumite.

Preoții n'au loc în armata roșie. Comisariatul Poporului din Moscova pentru armată a dat recent un ordin amăsurat căruia atât „slujbașii religiei” cât și toți aceia cari au făcut cândva slujbă de preoți, nu pot fi admiși în vreme de război să facă parte din armată. Vor fi forțați însă să facă alte servicii patriei. Comisariatul roșu e de părerea că prezența lor în cadrele oștirii n'ar face decât să destrame acele cadre. Măsurile pomenite ating și pe aparținătorii familiilor foștilor ori actualilor „slujbași ai religiei”, intrucât n'au rupt toate legăturile cu acele familii.

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Ne-a părăsit un suflet nobil. Alina, cu durere, că dna **Elena Dr. Nițescu**, fiica fostului canonic blăjan Gh. Munteanu și soția d. Dr. Voicu Nițescu f. ministru, a încetat din viață săptămâna trecută. Mare româncă, în vremea războiului de desrobire și-a oferit serviciile „Crucei Roșii” române, cu care s'a retras apoi în Țară, ca soră de caritate. Descoperită în teritoriul ocupat, a fost escortată la Budapesta și osândită la temniță. După ce a scăpat de aci s'a dedicat operelor caritative: „Masa studenților”, orfeline, spitale ș. a. — Celei care a fost și soție credincioasă, mamă devotată și creștină convinsă, să-i fie somnul lin și lung aproape!

Spre știre. In **Așezământul pentru Ocrotirea Orbilor din Cluj**, mai fiind locuri libere cu întreținere pe cheltuiala Statului, se primesc pentru educație și învățământ pentru anul școlar 1939-1940 copii orbi (numai băieți) în etate de 7-12 ani. Ei trebuie să fie perfect sănătoși și educabili. Cererile înbrimate legal, însoțite de actul de naștere, certificatul de pauperitate (sărăcie) și certificatul medical se trimit Așezământului pentru Ocrotirea Orbilor din Cluj (Calea Regele Carol II Nr. 25), până cel mai târziu la 1 Septembrie 1939.

Cărți & Reviste

Ierom. LUCIAN POP: Calea Crucii și Patimile Domnului. Bixad. 1939. Pag. 110. Preț: 10 Lei.

Făcută aievea de Mântuitorul calea grea a Crucii izbăvitoare, și bătătorită, în gând, pe urmele Lui, și nenumărate mulțimi creștine, această pietate a primit forme vii și s'a răspândit tot mai mult dealungul veacurilor, mai ales în Apus. Originea însă îi este răsăriteană. De o vreme încoace începe să fie cunoscută și să cuprindă teren și la noi. Broșurica pâr. episcopului Mânăstirii Moiseiului, împodobită cu 14 icoane artistice vine în ajutorul bunilor noștri credincioși, cari fac Calea Crucii în grupuri. Scrișă frumos, popular, împede deosebită pricepere, o să prilejiască nespusă mângâiere sufletelor cucernice și va promova mult și răspândirea și creșterea pietății față de Patimile Sfinte.

JOSEPH KEATING: L'anglicanisme par lui même. Namur. 1939 Pagini: 25. Preț: 5 Lei.

Născut în păcate, anglicanismul și-a purtat veacuri pecetea urzitorilor săi de tristă pomenire. Și astăzi nu stă mai bine ca în trecut, sub raportul credinței. Ba pe zi ce merge ruit în pejus. Răsunat și mărturisiri de-ale bisericărilor anglicani de azi, autorul arată haosul ce domnește în federala eclesiasțială și Biserica Anglicană și prăpăstiile spre cari, înaintează: necredință, anarhie, desnădejde. — Zestre pe care va trece-o și ortodoxiei de care se apropie cu nădejdi în cari se va înșela fără doar și poate.

MEDALIA MINUNATĂ a „Armatei Maicii Domnului”. Săbăoani 1939 Pag. 62 Preț: 5 Lei.

Scoterea acestei broșuri de orientare laudă răna la scris și dragostea de cea duhovnicească a Soc. de lectură „St. Bonaventura” a clericilor francisci din Liuzi—Călugăra Moldovei. Se dau pe scurt și frumoase informații istorice și lămuriri așetice privitor la destăinurile făcute de Maica Domnului cuvioasei Ecaterine Laboure și asupra medaliei miraculoase ce se leagă de acele destăinuri și de acest nume de fecioară înțeleasă. In legătură cu aceasta se ins stă și asupra atât de răpânditei „Armatei Maicii Domnului”, drapelul căreia este medalia a cărei istorie e spusă în partea primă a cârticelei. — Merită toată atenția.

Calea mântuirii. Bixad. 1938. Pagini: 100. Preț: 10 Lei.

Suntem martorii unei mișcări îmbucurătoare ce an de an, crește în proporții: **pelerrinajele la mânăstiri**. Nu trebuie uitat însă că și un pelerrinaj, ca să fie într-o devăr o faptă de cuceri cu roade bogate și cari să rămână, caută să se facă după un îndreptar pe cât de bine cumpănit, pe atât de practic. Și tocmai aceasta cuprinde cârticica ieșită din tiparnița Părinților Basilienzi din Țara Oașului: un foarte select și practic îndreptar privitor la felul cum este, a se face un pelerrinaj la mânăstire. Amănuntele — să le zicem așa — de tehnical și merinde sufletescă de drum (rugăciuni ocazionale și o mulțime de cântece religioase potrivite pentru asemenea prilejuri) ce aduce această tipăritură, o lăuce de neapărată trebuință atât pentru „păstorii de turme” binecredincioase, cât și pentru pelerrinii cucernici, a căror cete sunt din ce în ce mai mari și mai numeroase.